

- ул. К. Либкнехта, 32, каб. 215
- тел. 200 13 04
- www.ripo.unibel.by/oso
- omo_oso@ripo.unibel.by

ЗАКОН РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ «АБ ПРАВІЛАХ БЕЛАРУСКАЙ АРФАГРАФІІ І ПУНКТУАЦЫІ»

Яначкіна Г.С., начальнік аддзела
метадычнага забеспячэння агульнай
сярэдняй адукацыі установы адукацыі
“Рэспубліканскі інстытут прафесійнай
адукацыі”

23 ліпеня 2008 года Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь падпісаў Закон “Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі” **№ 420-З**, які рэгламентуе правапісную практыку ва ўсіх сферах выкарыстання беларускай мовы і ўступае ў дзеянне з **1 верасня 2010 года**.

Закон не мае на ўвазе кардынальнай рэформы беларускага правапісу. Гаворка ідзе выключна пра новую рэдакцыю тых правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі, якімі мы карыстаемся вось ужо паўстагоддзя. Яны былі распрацаваны ў адпаведнасці з Пастановаю Савета Міністраў БССР ад **11 мая 1957 года** і выдадзены ў **1959 годзе**. Да гэтага ў гісторыі беларускага правапісу была толькі адна рэформа – у **1933 годзе**, калі паводле граматыкі Браніслава Тарашкевіча былі ўнесены сапраўды радыкальныя змены ў правапіс, што і азначала рэформу.

Закон Рэспублікі Беларусь

“Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”

Артыкул 1. Зацвердзіць Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі (прыкладаюцца).

Артыкул 2. Дзяржаўныя органы, іншыя арганізацыі, грамадзяне Рэспублікі Беларусь, а таксама замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства, якія пастаянна ці часова пражываюць або часова знаходзяцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, павінны кіравацца Правіламі беларускай арфаграфіі і пунктуацыі, зацверджанымі гэтым Законам, ва ўсіх сферах і выпадках выкарыстання пісьмовай беларускай мовы.

Закон Рэспублікі Беларусь

“Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”

Артыкул 3. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь да 1 верасня 2010 года:

забяспечыць прывядзенне актаў заканадаўства ў адпаведнасць з гэтым Законам; прыняць іншыя меры, неабходныя для рэалізацыі палажэнняў гэтага Закона.

Артыкул 4. Гэты Закон уступае ў сілу з 1 верасня 2010 года, за выключэннем гэтага артыкула і артыкула 3, якія ўступаюць у сілу з дня афіцыйнага апублікавання гэтага Закона.

<http://zvyazda.minsk.by/>

Увядзенне ў дзеянне Закона Рэспублікі Беларусь

“Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі” будзе садзейнічаць

- дзяржаўнаму рэгуляванню ў сферы моўнай палітыкі і практыкі;
- стабілізацыі арфаграфічных норм беларускай літаратурнай мовы;
- забеспячэнню пераемнасці і захаванню адзінага моўнага рэжыму ў сістэме адукацыі

Прычыны

карэкціроўкі беларускага правапісу

1. Неабходнасць адаптацыі англамоўных і іншых шматлікіх запазычанняў да фанетычнага прынцыпу нашага правапісу з мэтай захавання нацыянальнай адметнасці пісьмовай беларускай мовы
2. Змяншэнне колькасці выключэнняў з правіл
3. Пазбаўленне ад ненарматыўных арфаграфічных варыянтаў
4. Рэструктураванне дзеючых правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі 1959 года.

У 1993 годзе пастановай урада Рэспублікі Беларусь “Аб удакладненні правапісу беларускай літаратурнай мовы” была створана спецыяльная дзяржаўная камісія. Яна разгледзела агульныя праблемы і прызнала, што існуючыя правілы ў цэлым забяспечваюць функцыянаванне пісьмовай мовы і кардынальных змен не патрабуюць. Захаваць аснову і адрэагаваць на новыя з’явы ў мове – такія патрабаванні былі пакладзены ў аснову даручэння, дадзенага Акадэміі навук і Міністэрству адукацыі: падрыхтаваць новую рэдакцыю правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі.

Праект новай рэдакцыі “Правіл” быў падрыхтаваны навуковым калектывам у складзе дактароў філалагічных навук, акадэміка А.І. Падлужнага, прафесараў А. Я. Міхневіча, М.С. Яўневіча, П.П. Шубы і кандыдата філалагічных навук А.А. Крывіцкага. На завяршальным этапе падрыхтоўкі новай рэдакцыі “Правіл” і распрацоўкі праекта закона РБ “Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі” **18 студзеня 2006** года Міністэрствам адукацыі РБ была створана рабочая група, якая пад кіраўніцтвам доктара філалагічных навук прафесара **В. І. Іўчанкава** і доктара філалагічных навук прафесара **А.А. Лукашанца** канчаткова дапрацавала “Правілы” з улікам заўваг і пажаданняў, што былі зроблены ў час іх неаднаразовага абмеркавання. Заўважым, што ў гэтым абмеркаванні актыўны ўдзел прыняў і наш інстытут, у выніку чаго частка выказаных намі прапаноў была ўлічана распрацоўшчыкамі новай рэдакцыі “Правіл”.

<http://zvyazda.minsk.by/>
www.pravo.by

З верасня 2008 года Саветам міністраў РБ зацверджаны план мерапрыемстваў па рэалізацыі палажэнняў Закона РБ “Аб Правілах беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”. З мэтай выканання названага плана МА РБ прыняты загад ад 30.09.2009 г., згодна з якім створана адпаведная рабочая група ў складзе прадстаўнікоў Міністэрства адукацыі, кіраўнікоў навуковых устаноў, навукоўцаў (каменціраванне плана).

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

1. Пашыраецца прынцып перадачы акання ў словах іншамоўнага паходжання. Прапануецца, напрыклад, пісаць *адажыа*, *трыа*, *сальфеджыа*, *партфоліа*, *Токіа*, *Ватэрлоа* і г.д. (раней - *адажыо*, *трыо*, *сальфеджыо*, *партфоліо*, *Токіо*, *Ватэрлоо* і г.д.).

Заўвага. Правіла аб напісанні літары **о** засталася фактычна без змен, але ў новай рэдакцыі яно не мае выключэнняў.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

2. У словах іншамоўнага паходжання канцавыя элементы **-эр, -эль** у адпаведнасці з прынцыпам акання прапанавана перадаваць як **-ар, -аль**: *альма-мат**ар**, аўтсайд**ар** (аўтсайд**ар**скі), барт**ар** (барт**ар**ны), бухгалт**ар**, дэкод**ар**, майст**ар**, менедж**ар**, камп’ют**ар** (камп’ют**ар**ны, камп’ют**ар**шчык), кандыт**ар** (кандыт**ар**скі), карц**ар**, крат**ар**, лід**ар**, орд**ар**, прынт**ар** (прынт**ар**ны), пэйдж**ар**, світ**ар**, тэнд**ар**, фарват**ар** (фарват**ар**ны), шніц**аль**, шпат**аль**, эспанд**ар** (раней - альма-мат**эр**, аўтсайд**эр** (аўтсайд**эр**скі), барт**эр** і г.д.).*

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

Але ва ўласных імёнах неславянскага паходжання
захоўваюцца **-эр, -эль**: *Ландэр, Одэр, Пітэр, Юпітэр і г.д.*

Заўвага. Згодна з новай рэдакцыяй істотна
пашыраецца напісанне **э**, у тым ліку канцавога, у словах
іншамоўнага паходжання: *купэ, рэзюмэ, рэнамэ, кафеэ,
галіфеэ, кашнэ, кабернэ, фрыкасеэ, плісеэ, каратээ,
дэкальтээ; Струвэ, Мерымэ, Эйвэ, Хасэ, Морзэ, Табідзэ,
Брыгвадзэ, Каба-Вердэ, Душанбэ, Сан-Тамэ; але: сальта-
марталеэ, філеэ, камюнікеэ, пікеэ.*

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

3. У новай рэдакцыі Правіл размяжоўваецца напісанне літары **ё** ў складаных словах, першай часткай якіх з’яўляецца **радыё-**, і літар **е, я** ў складаных словах, першая частка якіх **радый-**.

Літара **ё** пішацца ў складаных словах з першай часткай **радыё-**: **радыёстанцыя**, **радыёграма**, **радыёабслугоўванне**, **радыёабсталюванне**, **радыёаглядальнік**, **радыёакустычны**, **радыёаматар**, **радыёаматарскі**, **радыёантэна**, **радыёапаваданне**, **радыёапарат**, **радыёапаратура**, **радыёаператар**, **радыёастранамічны**, **радыёастраномія**, **радыёатэль**, **радыёаўтограф**, **радыёвузел**, **радыёвымяральны**, **радыёвыпраменьвальны**, **радыёвыпуск**, **радыёвышка**, **радыёвяшчанне**, **радыёгазета**, **радыёгідраметэаралагічны**

Літара **ё** пішацца не пад націскам у словах з коранем **ёд-**, **ёт-**: **ёдапірын**, **ётаванне**.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

Калі першая частка складанага слова з’яўляецца вытворнай ад назвы хімічнага элемента **радыі**, то пішацца літара **е**, якая з’яўляецца злучальнай галоснай: **радые**адчувальнасць, **радые**адчувальны, **радые**актыўнасць, **радые**актыўны, **радые**ахоўны, **радые**біёлаг, **радые**біялогія, **радые**вугляродны, **радые**геалогія, **радые**графічны, **радые**ізатопны, **радые**лагічны, **радые**люмінісцэнцыя, **радые**лячэнне, **радые**метрычны, **радые**пратэктар, **радые**тэрапія, **радые**ўстойлівасць, **радые**хімічны, **радые**экалогія і г.д. У першым складзе перад націскам у гэтым выпадку пішацца **я**: **радыя**генны, **радыя**графія, **радыя**логія, **радыя**метрыя, **радыя**хімія і г.д.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

Пашыраецца прынцып перадачы якання на пісьме. Згодна з новай рэдакцыяй Правіл замест **е (ё)** ў першам складзе перад націскам пішацца **я** ў словах: **дзя**вяты, **дзя**сяты, **ся**мнаццаць, **вася**мнаццаць (д**зя**сятка, **ся**мнаццаты, **вася**мнаццаты), **пяцьдзя**сят, **пяцьдзя**сяты, **шэсцьдзя**сят, **шэсцьдзя**сяты, **сямідзя**сяты, **васьмідзя**сяты (раней - **дзе**вяты, **дзе**сяты, **сем**наццаць, **васем**наццаць (д**зе**сятка, **сем**наццаты, **васем**наццаты), **пяцьдзе**сят, **пяцьдзе**сяты, **шэсцьдзе**сят, **шэсцьдзе**сяты, **сямідзе**сяты, **васьмідзе**сяты) – а таксама ў некаторых іншых словах іншамоўнага паходжання (глядзі слоўнік).

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

Пасля заднеязычных **г, к, х** у словах іншамоўнага паходжання літара **я** пішацца пад націскам і не пад націскам тады, калі яна з’яўляецца этымалагічнай: **гя**ур, **кя**ыз, **Кя**'хта, **Гя**нджа і г.д.

Напісанне літары **е** ў першым пераднаціскным складзе пасля іншых зычных у словах іншамоўнага паходжання вызначаецца слоўнікам: **бе**нзін, **вазе**лін, **ме**даль, **ме**тро, **пе**нал, **пе**нснэ, **пе**рон, **пе**рыяд, **фе**рверк, **эле**гантны, **эле**мент і г.д.

Экз**э**мпляр

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

4. У новай рэдакцыі правіл уніфікуецца напісанне складаных слоў, першай часткай якіх з’яўляецца лічэбнік **сто**: *стагоддзе, стагодні, стаградусны, статысячны, стагаловы, стагадовы, стагалосы, стаграмовы, стаметровы, стапрацэнтны, старублёвы* і г.д. (раней – *стоградусны, стотысячны, стогаловы* і г.д.).

5. Спалучэнні гука [й] з наступнымі галоснымі гукамі на пісьме перадаюцца ётаванымі галоснымі: *працую, чытаю, маёр, раён, фале* і г.д.

Згодна з гэтым правілам змянілася напісанне слоў
Нью-Ёрк, Ёфе.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

6. Адбыліся змены ў правапісе літар **і**, **ы** пасля прыставак.

й пішацца

а) у словах з каранем **іс-ці**, **ігр-аць**, **ім-я**, **інач-ай** на месцы
ненацісканога пачатковага каранёвага [i]: **выісці**, **зайсці**,
пайсці; **выіграць**, **зайграць**, **выігрыш**; **найменне**,
пераіменаваць, **займеннік**, **пайменны**; **пераіначыць**,
пераіначанне;

б) у словах **займаць**, **наймаць**, **пераімаць**, **пераіманне**,
праімаць.

У астатніх выпадках пачатковы каранёвы гук [i] пасля
прыставак на галосны перадаецца нязменна: **заіскрыца**,
заікаца, **заінець**, **заінтрыгаваць**, **праілюстраваць**,
праіснаваць, **неістотны**, **Прыіртышша**, **Заілійскі**.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

Пачатковае **і** захоўваецца пасля прыставак **звыш-, між-, пан-, супер-, транс-, контр-**: **звыш**імклівы, **супер**інтэлект, **між**інстытуцыі, **пан**ісламізм, **транс**індыйскі, **контр**ідэя, а таксама ў складаных словах, калі другая частка пачынаецца з **і**: **борт**інжынер, **спорт**інвентар, **спец**інструктаж, **пед**інстытут і г.д.

Пры спалучэнні прыставак (**аб-, ад-, пад-, над-, раз-, з-(с-), уз-, перад-, дэз-, суб-** і інш.) са словамі, што пачынаюцца з **і**, вымаўляецца і пішацца **ы**: **аб**ысці, **над**ышоў, **аб**ыграць, **пад**ыграць, **зы**начыць, **ад**ыменны, **уз**ыход, **спад**ыльба, **спад**ыспаду, **перад**ыспытны, **суб**ынспектар, **дэз**ынфармацыя, **дэз**ынтэграцыя і г.д.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

Заўвага: Згодна з новай рэдакцыяй Правіл з ліку прыставак, пасля якіх захоўваецца напісанне літары **i**, калі з яе пачынаецца аснова слова, выключаюцца **суб- і дэз-**. Таму трэба пісаць: **субын**спектар, **дэзын**тыгратар, **дэзын**тыграцыя, **дэзын**фармаваць, **дэзын**фармацыйны, **дэзын**фармацыя, **дэзын**фекцыйны, **дэзын**фіцыраванне, **дэзын**фіцыраванне, **дэзын**фіцыраваны, **дэзын**фіцыраваць (раней - **субі**нспектар, **дэзі**нтыгратар, **дэзі**нтыграцыя, **дэзі**нфармаваць, **дэзі**нфармацыйны, **дэзі**нфармацыя, **дэзі**нфекцыйны, **дэзі**нфіцыраванне, **дэзі**нфіцыраванне, **дэзі**нфіцыраваны, **дэзі**нфіцыраваць).

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

7. Зменены акцэнтны ў правіле правапісу падоўжаных зычных.

8. Згодна з новай рэдакцыяй Правіл у спалучэнні зычных **стн** зычны гук **т** не вымаўляецца і на пісьме не перадаецца і ў словах іншамойнага паходжання: **кантрасны, кампосны, фарпосны, аванпосны** і г.д. (раней - **кантрастны, кампостны, фарпостны, аванпостны** і г.д.)

9. Згодна з новай рэдакцыяй Правіл устаўная літара **в** пішацца ў словах **есавул, есавульскі**, якія раней пісаліся без устаўнога **в** (**есаул, есаульскі**)

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі” накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага правапісу і заключаюцца ў наступным

10. Пашыраецца напісанне “**ў**” (у нескладовага) у словах іншамоўнага паходжання: пішацца для **ў**ніверсітэта, пасля **ў**нікальнай аперацыі, ва **ў**ніверсаме, на **ў**нікальным матэрыяле, гэтая **ў**топія і г.д. (раней - для **у**ніверсітэта, пасля **у**нікальнай аперацыі, ва **у**ніверсаме, на **у**нікальным матэрыяле, гэтая **у**топія і г.д.).

Згодна з новай рэдакцыяй Правіл адбываецца чаргаванне [у] з [ў] у сярэдзіне слова пасля галосных і ў словах іншамоўнага паходжання, у якіх раней гэта чаргаванне не назіралася, а таксама ў новых запазычаннях, правапіс якіх яшчэ не знайшоў замацавання ў нарматыўных слоўніках беларускай мовы: **раў**нд, **даў**н, **фаў**на, **андэграў**нд, **саў**на, **клоў**н, **шоў**мен, **ноў**тбук, **джоў**ль, **пакгаў**з, **лакаў**т, **раў**т, **скаў**т і г.д.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі” накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага правапісу і заключаюцца ў наступным

У адпаведнасці з новай рэдакцыяй Правіл застаецца нязменным напісанне **у** складовага:

- а) пад націскам: *да у'рны, Брэсцкая у'нія, групоўка у'льтра, насілі у'нты, ау'л, бау'л, ау'каць;*
- б) у запазычаных словах, якія заканчваюцца на **-ум, -ус** (а таксама вытворных ад іх): *прэзідыум, кансіліум, акварыум, лінолеум, калёквіум, калегіум, сімпозіум, опіум, медыум, тэарарыум, соцыум, кансорцыум; анчоус, радыус, страус, соус, архіварыус, натарыус, харыус;*
- в) на канцы запазычаных слоў: *фрау, Шоу, Ландау, Каратау, Дахау, ток-шоу, ноу-хау* і г.д.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

11. У правапіс мяккага знака унесена адно удакладненне:
мяккі знак не пішацца ў прыментіках, утвораных ад
кітайскіх назваў: *чань-чу^нскі, цянь-шан^нскі, ухан^нскі* і г.д.
(раней - *чань-чу^{нь}скі, цянь-шан^ьскі, ухан^ьскі* і г.д.)

12. Згодна з новай рэдакцыяй Правіл удакладнена
напісанне імёнаў па бацьку: *Васілій – Васі^{ль}евіч і Васіль –
Васі^левіч, Аркадзій – Аркадз^ьевіч і Аркадзь – Арка^дзевіч* і
г.д.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

13. Правапіс вялікай і малой літары.

Вялікая і малая літары ў асабовых назвах.

Удакладнена напісанне складаных імён іншамоўнага паходжання.

З вялікай літары пішуцца часткі імён **Ібн, Бен, Шах-, Мак-, Сан-, Сант-, Сент-, Сен-, Тэр-; О', Д'.**

З малой літары пішуцца **ван, да, дзі, дзю, дон (донна), дэ, дэр, ла, ле, фон, эль; аш, эд, бек, задэ, аглы, уль, зуль, кызы** і г.д. (за выключэннем пазіцыі ў пачатку сказа).

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

Уведзены новы параграф “Вялікая і малая літары ў
назвах асоб, звязаных з рэлігіямі, назвах міфалагічных і
казачных герояў”.

а). З **вялікай** літары пішуцца:

найменні найвышэйшых божастваў (бостваў) у
рэлігійных культурах, а таксама ўсе словы ў спалучэннях,
якія змяшчаюць гэтыя назвы: **Бог, Алах, Шыва, Вішну,**
Уладыка Нябесны, Святая Тройца, Прасвятая Дзева
Марыя, Бог Сын, Бог Дух Святы; Гасподзь, Творца,
Усявышні, Царыца Нябесная, Маці Божая і г.д.

прыметнікі, утвораныя ад слова Бог: **Божы (Боскі) суд,**
Божы (Боскі) храм, Божая (Боская) міласць і г.д.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

асабовыя імёны (і ўсе словы ў састаўных асабовых
назвах, акрамя агульных) заснавальнікаў рэлігійных
вучэнняў, а таксама біблейскіх асоб (святых, прарокаў,
апосталаў і г.д.): **І**сус **Х**рыстос, **Б**рахма, **Б**уда, **С**вяты
Павел, **І**аан **П**радцеча, **І**аан **Х**рысціцель, **М**ікалай
Цудатворца і г.д.;

імёны легендарных і міфічных асоб, язычніцкіх багоў:
Геркулес, **З**еўс, **А**ід, **В**енера, **Ф**урья, **Г**еба, **Ю**нона,
Пасейдон; **П**ярун, **Я**рыла, **Ж**ыжаль, **С**варог, **Л**ада, але як
агульныя назвы: **п**ярун – удар грому, **т**ытан – волат, **і**уда
– здраднік, **ф**урья – злосная жанчына і г.д.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

уласныя назвы ўяўных і казачных істот, герояў
літаратурных твораў: **Чырвоная Шапачка**, **Калабок**, **Іван
Удовін Сын**, **Баба Яга**, **Дзед Мароз**, **Снягурка** і г.д., але як
агульныя назвы: **дзед-мароз** - ёлачнае ўпрыгожанне, **баба-яга**
– агідная старая, **буцэфал** – стары конь, **атлант** – у
архітэктуры і г.д.;

агульныя назвы істот, а таксама з’яў і прадметаў, калі яны
персаніфікуюцца, выступаюць у ролі імёнаў герояў
літаратурных твораў (у казках, байках і г.д.): **Сарока-белабока**,
Каза-дзераза, **Мядзведзь**, **Воўк**, **Ліса**, **Асёл**, **Коцік-варкоцік**,
Варона; **Старац**, **Незнаёмы** (драма Янкі Купалы “Раскіданае
гняздо”), **Жаба**, **Ганарысты Парсюк**, **Баран** (байкі Кандрата
Крапівы), **Сонца**, **Хмарка**, **Крынічка** (“Казкі жыцця” Якуба
Коласа) і г.д.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

б) З малой літары пішуцца:

слова **бог** (*гасподзь*) **ва ўстойлівых выразях**, звязаных з
выказваннем розных пачуццяў у прастамоўі, а не са
зваротам да Бога паводле рэлігійнай абраднасці і
ўяўленняў: бог (алах) яго ведае, дзякаваць богу, алах з ім,
бог (*божачка*) *ты мой*, *ратуй божа*, *дай бог кожнаму* і г.д.;

слова **бог** з агульным значэннем боства ў спалучэнні з
асабовай назвай або з назоўнікам з агульным значэннем у
родным склоне: *старажытны славянскі бог Пярун*, *бог
сонца Дажбог*, *Сварог – бог неба* і г.д.;

агульныя назвы ўяўных істот: **архангел**, **анёл**, **херувім**,
муза, **лясун**, **дамавік**, **гном**, **троль**, **здань**, **вядзьмак**, **чорт**,
русалка і г.д.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

Вялікая і малая літары ў географічных і астранамічных назвах

У цэлым правілы засталіся без змен, за выключэннем
наступнага:

напісанне назвы “*Вялікае **К**няства Літоўскае*”
падпарадкуецца правілу напісання знамянальных слоў у
афіцыйных уласных назвах дзяржаў і іх аб’яднанняў (раней –
*Вялікае **к**няства Літоўскае*);

удакладнена напісанне вобразных састаўных уласных
геаграфічных назваў: ***Б**елакаменная* (пра Маскву), ***С**тары
Свет, **Д**зікі **З**ахад, **С**таражытны **Р**ым і г.д. (але: ***К**раіна **б**елых
буслоў, **К**раіна **б**лакідных **а**зёраў – пра Беларусь; ***П**аднябесная
імперыя – пра Кітай; ***К**раіна **ў**зыходзячага **с**онца – пра Японію;
В**ечны **г**орад – пра Рым і г.д.)**

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

Вялікая і малая літары ў назвах дзяржаўных органаў і
іншых арганізацый

Упарадкавана напісанне вялікай і малой літары ў назвах
вышэйшых органаў заканадаўчай, выканаўчай і судовай
улады Рэспублікі Беларусь, арганізацый, прадпры-
емстваў, устаноў, а таксама ў назвах асоб па пасадах,
званнях, тытулах і г.д. Напрыклад: **Савет Міністраў**
Рэспублікі Беларусь, **Канстытуцыйны Суд Рэспублікі**
Беларусь, **Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь**, **Мітрапаліт**
Мінскі і Слуцкі і г.д., але **Нацыянальны сход Рэспублікі**
Беларусь, **Палата прадстаўнікоў Рэспублікі Беларусь** і г.
д.

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

14. У адпаведнасці з сучаснай моўнай практыкай уносяцца змены ў напісанне складанаскарочаных слоў. Прапануецца пісаць *прафкам, гаркам, абкам, селькар, газпрам* і г.д. (раней - *прафком, гарком, абком, селькор, газпром* і г.д.).

15. Спрошчаны правілы пераносу слоў. Напрыклад: *ра-скрыць, рас-крыць, раск-рыць; ма-стацтва, мас-тацтва, маста-цтва, мастац-тва.*

Змены і ўдакладненні

“Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі”
накіраваны на ўніфікацыю сучаснага беларускага
правапісу і заключаюцца ў наступным

16. Рэгламентавана ўжыванне суфіксаў **-ава- (-ява-) і -ірава-**.

Напрыклад, *ліквід**ава**ць*, а не *ліквідз**ірава**ць*,
*акліматыз**ава**ць*, а не *аклімац**ірава**ць* і г.д., але
*камандз**ірава**ць*, а не *каманд**ава**ць* і г.д.

17. Уведзены новы раздзел **“Правапіс некаторых марфем”**, у якім у сістэмным выглядзе сабраны звесткі пра правапіс прыставак, суфіксаў. У “Правілах” 1959 года гэтыя звесткі змяшчаліся ў параграфіях аб правапісе часцін мовы і былі раскінуты **па ўсім зводзе правіл.**

